

2023/2024. tanév

Országos írásbeli forduló

II. korcsoport, 9-10. évfolyam

Írásbeli feladatlap

MEGOLDÓKULCS

1. rész

Elért pontszám:

/128 pont

Üdvözlünk, kedves Könyvtárostánár!

Néhány hasznos információ a megoldókulcs ezen változatához:

- A **válaszokat** zöld, vastag betűvel írtuk be.
- A megoldások után zárójelben adtuk meg az item sorszámát.
- Ha többféle válasz is lehetséges, akkor azokat /-rel jelöltük.
- Dőlt betűvel a *kiegészítő magyarázatot* adtuk meg.
- Az aláhúzott kifejezések a kötelező tartalmi elemeket jelölik.

A részletes megoldásokat, az elfogadható alternatívák teljes listáját és azok használati magyarázatait az ítemes megoldókulcsba írtuk. Kérjük, azokat is tekintse át!

A mellékleteket a diákoknak nem kellett visszaadni, azokat megtarthatták.

A feladatlaphoz a következő melléklet tartozik:

- ISBN 978-963-355-919-2

Támogatók:

Kulturális és Innovációs Minisztérium, Nemzeti Kulturális Támogatáskezelő, Nemzeti Tehetség Program
Bookline, MATARKA, Országos Széchényi Könyvtár

1. ÉRVELJ!

Világszerte számos könyvtár tesz a fenntartható fejlődésért, és bővítik szolgáltatásaikat. Itt láthatsz is egy példát egy könyvtár új szolgáltatásairól. Iskolai könyvtárad pedig arra készül, hogy ezen a fás projekten keresztül „beszálljon” a közösségi tudományba.

Szedd össze a gondolataidat a hozzá kapcsolódó eszmecseréhez!

a) Illik egy fenntarthatóság témájú közösségi tudományos projekt a könyvtárak funkcióihoz, feladataihoz? Írj a táblázatba összesen 4 lehetséges érvet és/vagy ellenérvet! Használd ezt a Facebook posztot is és az alábbi funkciók közül, amit odaillőnek gondolsz!

A könyvtár lehetséges funkciói, feladatai például az információkhoz való hozzáférés biztosítása, a kulturális örökség megőrzése, a tanulás támogatása, a kutatás támogatása, az ismeretterjesztés, az alkotás támogatása, az esélyegyenlőség növelése, a kikapcsolódás biztosítása, közösségi hely.

Érvek mellett	Ellenérvek
Pl.: Egy közösségi tudományos projektben való részvétel <i>tanulás/ismeretterjesztés</i> is egyben, aminek jó terepe a könyvtár. Pl.: Ha a könyvtár használói adatgyűjtéssel segítenek egy kutatást, akkor azzal <i>támogatják a tudományos kutatók munkáját.</i> Pl.: A könyvtárban vannak <i>informatikai eszközök</i>, amik lehetnek a közösségi tudományba való bekapcsolódáshoz, így a könyvtár az eszközzel nem rendelkezőknek is esélyt biztosít a részvételre. Pl.: A fenntarthatóság egyik módja, hogy megosztva használunk eszközöket, erre a könyvtár alkalmas. Pl.: A fenntartható élet egyik eszköze, hogy a tudást, az ismereteket terjesztjük. Ez pedig a könyvtár alapfunkciója.	Pl.: A fenntartható fejlődés fontos, de az ismeretterjesztést a könyvtárak <i>inkább a témába vágó könyvek</i> biztosításával segíthetik. Pl.: A közösségi tudományos projektben az egyének egyedül küldenek adatokat, <i>nem közösségként működnek</i>, így nem közösségi helyként használják a könyvtárat.

1-4. item: *A fenti vagy azokhoz hasonló funkciókhoz, feladatokhoz kapcsolódó érvek. (Ellen)érvenként 1 itemre adható pont. Maximum négyre. Nem gond, ha csak az egyik oldalra írsz.*

5. item: *Nem írsz oda nem illő érvet. Akkor adható pont, ha a feladatot kitöltöd.*

6. item: *Használja az ábrát.*

7. item: *1 érven összekapcsolja a fenntarthatóságot a könyvtári funkcióval*

8. item: *Egy másik érven is összekapcsolja.*

b) Melyik az a könyvtártípus, amelyben a leginkább megvalósíthatónak/odaillőnek tartod a közösségi tudományhoz kapcsolódó szolgáltatásokat? Egy érvet is fogalmazz meg, a könyvtártípus valamely jellemzőjét használva!

9. item: *Megnevez egy könyvtártípust.*

10. item: *A megnevezett könyvtártípus legalább egy jellemzőjét megnevezi.*

11. item: *Érvenként fogalmaz, melyben a közösségi tudományhoz kapcsolódik.*

1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	
8.	
9.	
10.	
11.	

2. SEGÍTSD A SZEMLELETFORMÁLÁST!

A projekt egyik része, hogy könyvajánlókkal formálják a közösség tagjainak gondolkodását.

Lowman is szemléletformálási és ismeretterjesztési céllal írta meg könyvét. Ez legyen az egyik, amit ajánlj, de keress egy másikat is a könyvtárban! Olyat, ami a fákról (is) szól!

a) Melyik ETO főszerzőben találsz környezetvédelemről, fenntarthatóságról, fákról könyveket a könyvtárban? Add meg a számát és megnevezését!

5 / 500 (12.)

természettudomány (13.)

b) A könyvek mely részei segíthetnek gyorsan eldönteni, hogy releváns-e, a témába vág-e? Mely részeit nézed meg először? Írj hármat!

borító / gerinc / fül / címlap / címoldal / (címlap)verzó /
tartalomjegyzék / bevezetés / ajánló / mutató / bibliográfia

14-16. item: A fentiek közül bármelyikért jár pont, maximum 3 itemre.

17. item: Nem ír helytelen választ. Pont akkor adható, ha van válasz a feladatra.

c) Add meg a két könyv (a kapott és a választott) bibliográfiai azonosító adatait olyan formában, mint egy irodalomjegyzéken, hiszen az kell majd a könyvajánlóhoz.

Ajánlj könyvenként 4 kulcsszót/taget (témáról, célközönségről) is. Írd a hivatkozása alá!

1. 18. item: A hivatkozást a Lowman könyvről készíti. Ha nem, akkor a hivatkozás adataiért és formájáért adható pont.

Lowman, Meg: (19.) A nyolcadik kontinens. Élet a lombkoronában. (20.) Bp., Park,
(21.) 2023. (22.) 487 p.

pl.: környezetvédelem/ ökológia / növények / fák / fiatalok / felnőttek

23. item: Nem ír oda nem illő adatot. (Terjedelemért nem jár pontlevonás.)

24. item: Egy elterjedt hivatkozási stílusnak megfelelő adatsorrend, központosítás. (A fenti csak példa.)

32-35. item: Releváns kulcsszavanként 1 pont, maximum 4 itemre.

2. 25. item: Releváns művet választ.

szerzőség (26.) cím, (27.) megjelenési adatok (hely és/vagy kiadó), (28.) év (29.)

30. item: Nem ír oda nem illő adatot. (Terjedelemért nem jár pontlevonás.)

31. item: Az előző tétellel megegyező hivatkozási stílus, adatsorrend, központosítás.

36-39. item: Releváns kulcsszavanként 1 pont, maximum 4 itemre.

40. item: Egyik tételbe sem ír irreleváns kulcsszót.

3. FIGYELJÜNK AZ ELŐDÖKRE IS!

A közösségi tudományos projekt egyik alprogramjában gyűjtik a korábbi kutatásokat is. Régebben nem beszéltek lombkorona-kutatókról, fenntartható fejlődésről, de sok tudós foglalkozott már a fákkal. A projektben keresik a fákat is kutató magyar tudósokat. Sorra veszik a neveket.

Próbáld ki magad Entz Ferenc életén keresztül! Töltsd ki az adatlapot!

a) Név:	Entz Ferenc (41.)		
b) Születési év:	1805 (42.)	Halálozási év:	1877 (43.)
c) Kutatási terület (term.tud.):	kertészet / gyümölcsös / szőlészet / ampelológus (szőlészeti szakember) / pomológus (gyümölcsstermesztő) (44.)		
d) Fák kutatása (Jelölje be!) (45.)	kiemelten	érintőleg	egyáltalán nem
e) Az elődök listájára javasolt?	igen (46.)		nem
f) Adatforrás:	szerzőség (47.) cím, (48.) megjelenési adatok (hely és/vagy kiadó), (49.) év (50.) 51. item: Nem ír oda nem illő adatot. (Terjedelemért nem jár pontlevonás.) 52. item: Egy elterjedt hivatkozási stílusnak megfelelő adatsorrend, központosítás. Pl.: Biológiai lexikon 1. köt. A-F. (48.) főszerk. Straub F. Brunó. (47.) Budapest, Akadémiai, (49.) 1975. (50.) 588 p.		

4. RENDSZEREZD AZ INFORMÁCIÓKAT!

A projektben nagy mennyiségű adat érkezik be a világ minden pontjáról. Ezek szétválogatásába, kiegészítésébe is be lehet kapcsolódni, hogy a szakembereknek és a programszervezőknek könnyebb legyen a munka.

Amikor belépsz a felületre, épp itt tart a munka. Folytasd a táblázatot Lowman könyve és kézikönyvek segítségével!

a) Helyezd az adatokat a kért rendbe és egészítsd ki a hiányzókkal, hogy a szakembereknek ne ezzel menjen az idejük!

Éppen beérkezett adatok, amikkel dolgozni kell: **szasszafrászfa** és egy **térképrészlet** az egyik nemzeti parkhoz:

Tudományos név		Fagus sylvatica (53.)	Cullenia exarillata	Doryphora sassafras (60.)
Magyar név		közönséges bükk	vedippala	szasszafrászfa (61.)
Kontinens		Európa	Ázsia (56.)	Ausztrália (62.)
Nemzeti park	neve	Aggteleki Nemzeti Park	Kalakad Mundathurai Tigriszrezervátum	Dorrigo Nemzeti Park
	szélességi fok	É48° (54.)	É8° (57.)	D30°
	hosszúsági fok	K20° (55.)	K77° (58.)	K152°
A fa a Lowman könyvben (oldalszám)		nincs	315. / 316. / 332. / 334-336. / 342-344. / 351. / 352-354. (59.)	112. / 114. / 116. / 122. / 133. / 141. / 155. (63.)

b) Add meg az adatait az egyik könyvnek, amelyikből dolgoztál!

szerzőség (64.) **cím**, (65.) **megjelenési adatok** (hely és/vagy kiadó), (66.) **év** (67.)

68. item: *Nem ír oda nem illő adatot. (Terjedelemért nem jár pontlevonás.)*

69. item: *Egy elterjedt hivatkozási stílusnak megfelelő adatsorrend, központosítás.*

c) Melyik kézikönyvtípusba tartozik?

70. item: *A megadott mű kézikönyvtípusának megfelelő megnevezése.*

A versenyző tanuló kódszáma:

Ehhez a feladatlaphoz már rendelkezésre áll a számítógép és az internet is.
A számítógépet kommunikációra nem használhatod.

5. CSAK MÓDSZERESEN!

A közösségi tudományos vizsgálatba bekapcsolódókat érdemes segíteni a kutatómunkában is.
A nyolcadik kontinens c. könyvben vannak jótanácsok a terepi kutatásra nézve, de ebben a projektben az információkeresés szintén hangsúlyos. Beszállhatsz az ezt támogató csapatba is.

- a) Hányadik oldalon van Lowman listája a terepi kutatásról?
11. oldal (71.)
- b) Válassz belőle négyet, és ugyanazzal a mondatkezdéssel/szófordulattal írd át könyvtári kutatásra!

Öt jótanács
kezdő könyvtárhasználóknak
információkereséshez

Hányas sorszámút használd fel?	Könyvtárhasználati tanács
1.	Mindig legyen nálad jegyzetelésre alkalmas eszköz!
(72.) Pl.: 9.	73. item: <i>A sorszámmal megegyező mondatkezdés/szófordulat.</i> 74. item: <i>Könyvtári kutatáshoz kapcsolódó tanács.</i> Pl.: Fáradhatatlanul keresd az új szempontokat mások írásaiban!
(75.)	76. item: <i>A sorszámmal megegyező mondatkezdés/szófordulat.</i> 77. item: <i>Könyvtári kutatáshoz kapcsolódó tanács.</i>
(78.)	79. item: <i>A sorszámmal megegyező mondatkezdés/szófordulat.</i> 80. item: <i>Könyvtári kutatáshoz kapcsolódó tanács.</i>
(81.)	82. item: <i>A sorszámmal megegyező mondatkezdés/szófordulat.</i> 83. item: <i>Könyvtári kutatáshoz kapcsolódó tanács.</i>

71.	
72.	
73.	
74.	
75.	
76.	
77.	
78.	
79.	
80.	
81.	
82.	
83.	

6. TOBOROZZ! SZERVEZZ!

A közösségi tudomány működésének alapja, hogy sokan kapcsolódnak be. Ehhez nagyszabású toborzóeseményt szerveznek **Esztergomban**, ahova össze kell állítani a fellépők/megszólalók listáját. Bekapcsolódhatsz a szervezőcsapatba is.

Próbáld ki magad ebben is! Tegyél javaslatokat az alábbi szempontok alapján!

a) Lowman könyve nem maradhat ki a programból. Ezért a meghívottak közé javaslod:

a fordítóját: **Molnár Csaba** (84.)

a szaklektorát: **Iványi Ákos** (85.)

b) Kellene még hazai szakemberek a szűkebb témáról.

Használd a MATARKA-t, hiszen abban a legtöbb magyar szakfolyóirat cikkei benne vannak.

A találati lista alapján ajánlj három magyar szerzőt, akik szakmai cikket publikáltak a bükkfáról!

Pl.: Andrási Réka / Barlai Ervin / Fillő Zoltán / Járainé Komlódi Magda / Locsmándi Csaba / Nikodemusz Károly / Rostás Balázs / Szántó István / Szőke Balázs / Tuba Katalin / Zsigmond Győző

86-88. item: *A fentiek közül háromért adható 1-1 pont.*

Nem fogadható el külföldi szerző, 1950 előtti publikáció, irodalmi mű szerzője, pl.: Mclaughlin, Níall, Gilbert, Denis, Kane, Nick, Győrfy István, Herrmann, Mila, Földváry Miksa, Gellért József, Balázs Tibor, Sepsy Judit, Burayné Mihályi Erika

c) Keresd olyan írókat is, akik irodalmi lapokban publikáltak. A MATARKA ebben is segítség! (Különösen, ha csonkolsz is.)

Adj meg két nevet! **Pl.: Bálint Zsolt / Sepsy Judit / Fáskerthy György / Beke Sándor / Lukács Flóra / Kovács Dezső / Ágh István / Simon István**

89-90. item: *A fentiek közül kettőért adható 1-1 pont.*

Hogyan tudtál csak irodalmi lapokban keresni?

A szakterületnél irodalomra kell szűkíteni. (91.)

Mi a MATARKA-ban a csonkolás jele?

*** / %** (92.)

Ezt honnan lehet tudni biztosan?

súgó / keresési útmutató (93.)

d) Szeretnétek meghívni nemzetközi hírességeket is. *A nyolcadik kontinens...* c. könyvet ketten is ajánlják a borítón.

Add meg a két híresség nevét! A katalógusban való keresést segítő hűzd alá a vezetéknevüket!

Jane Goodall, (94.) **Temple Grandin** (95.)
(96.) (97.)

e) A toborzóprogramra kikölsönöznének a program helyszínének városi könyvtárából ezen nemzetközi hírességek könyveit. Melyiküknek van meg ott könyve?

Jane Goodall (98.)

Két általa/általuk írt, ebben a könyvtárban elérhető könyv címét is add meg!

A remény könyve / A remény gyümölcsei / Az utolsó pillanat

99-100. item: *A fentiek közül kettőért adható 1-1 pont.*

Ha róluk szót keresel a katalógusban, azt hogyan tudod pontosan megtenni?

A tárgyszó keresőmezőbe kell írni a nevet. (101.)

Ebben a könyvtárban például melyik lenne ilyen könyv? A szerzőt és a címet add meg!

Maria Isabel Sánchez Vegara: (102.) **Jane Goodall** (103.)

Jane Goodall - Douglas Abrams: (102.) **A remény könyve** (103.)

f) A városban egy múzeumi helyszín jó ötlet lenne. Melyik múzeum illene a témához a legjobban? Miért? **Duna Múzeum, mert Magyar Környezetvédelmi és Vízügyi Múzeum, mert természetvédelemről is szól a kiállítás** (104.) *Csak megnevezés + indoklásért együtt jár a pont.*

Hol tekintetted át a lehetséges múzeumokat? Mi az oldal címe (nem az URL-je)?

Pl.: Esztergom, Magyarország első városa, A Dunakanyar fővárosa / I Love Esztergom! / Szállás.hu / Itt jártam.hu (105.)

84.	
85.	
86.	
87.	
88.	
89.	
90.	
91.	
92.	
93.	
94.	
95.	
96.	
97.	
98.	
99.	
100.	
101.	
102.	
103.	
104.	
105.	

7. VADÁSZD AZ ÁLHÍREKET!

„az álhírekkel megtévesztett közvélemény jelentős része egyre nagyobb gyanakvással tekint a tudományra. A 21. században létfontosságú a környezeti tudás fejlesztése, hiszen az egyre sokasodó emberiség csak így értheti meg a környezeti erőforrások korlátosságának jelentőségét. [...] Ugyanakkor soha korábban nem volt az emberiség ilyen varázslatos technológia és innovatív megoldások birtokában.” (302. o.)

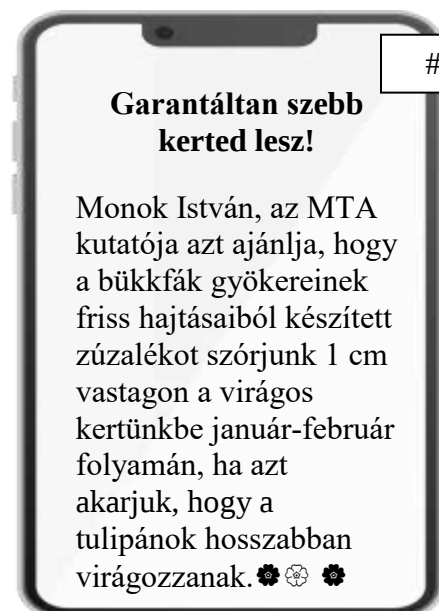
Ebből kiindulva arra kéri az embereket, hogy küldjék be, ha álhíreket találnak a fenntarthatóság vagy az élővilág témájában. Bekapcsolódhatsz azok közé, akik a beérkező híreket ellenőrzik.

a) Milyen szempontokra fogsz figyelni a hírek átvizsgálásakor? Sorolj fel hármat!

Pl.: a szerző szakterülete / van-e szerző / kattintásvadász cím / nagy ígélet / igénytelen nyelvezet / helyesírás / bizonyíték, hivatkozás nélküli / el akar adni valamit / hiteltelen oldalon jelenik meg / a megjelenési idő és a téma/szerző nincs összhangban

106-108. item: A fentiek közül háromért adható 1-1 pont.

Íme a soron következő beküldött posztok:

b) A fentiek álhírnyilvánítás vagy nem? Indokold döntésed a hivatkozott emberek, szervezetek ellenőrzése alapján!

#2345. **igen / álhírnyilvánítás / álhír** (109.)

Monok István / Monok (110.)

könyvtáros / könyvtárigazgató / valóban az MTA kutatója (111.)

de nem természettudománnyal foglalkozik / nem a téma, bükkfák, kertek szakértője (112.)

#2346. **nem / nem álhírnyilvánítás / nem álhír** (113.)

Czóbel Szilárd és Demeter András / Czóbel és Demeter (114.)

valóban a Szent István Egyetem (ma MATE = Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem) kutatói (115.)

valóban a téma (növényökológia) szakértői / valóban a bálványfa kutatói / a témában van tudományos publikációjuk (116.)

106.	
107.	
108.	
109.	
110.	
111.	
112.	
113.	
114.	
115.	
116.	

8. VÁLASSZ! ÉRVELJ!

Ez a közösségi tudományt is beépítő, a fenntartható fejlődést támogató projekt szerteágazó. Most, hogy kipróbáltad magad több részfeladatában, itt a döntés ideje. Melyik alprojektben hasznosíthatod legjobban magad?

a) Írd az alprojektek mellé a feladathoz szerinted legszükségesebb tudásterületet! (Egyhez több is tartozhat, de csak egyet írd mindhez! Nem kell minden területet használnod.)

Alprojektek	Tudás- terület	Információs műveltség területe
2. Segítsd a szemléletformálást! Könyvajánlóhoz válogatni a szabadpolcon	B / E (117.)	A katalógushasználat, adatbázis-használat
3. Figyeljünk az elődökre is! Kik, mit kutattak?	F / E / A (118.)	B források értékelése
4. Rendszerezd az információkat! Beérkezett információk rendezése, kiegészítése	F / E / A (119.)	C könyvtártörténet
5. Csak módszeresen! Résztevők támogatása a kutatásban	G (120.)	D könyvtártípusok ismerete
6. Toborozz! Szervezz! Szerzők és műveik keresése	A (121.)	E tájékozódás a könyvtárban
7. Vadászd az álhíreket!	B (122.)	F kézikönyvhasználat
		G könyvtárhasználat folyamata

123. item: *Mindenhova csak egyet írd!*

b) Válassz egyet az alprojektek közül! Érveld, hogy abban miért elengedhetetlen a kiemelkedő könyvtárhasználati tudásod, az információs műveltséged! Legalább két indokot írd, amivel alátámasztod a választásod/döntésed!

124. item: *Választ egy alprojektet.*

125. item: *Az abhoz kapcsolt könyvtárhasználati tudásról írd.*

126-127. item: *Két indokért adható 1-1 pont.*

128. item: *Érvelésként, indoklasként fogalmaz.*

117.	
118.	
119.	
120.	
121.	
122.	
123.	
124.	
125.	
126.	
127.	
128.	

Köszönjük, hogy részt vett az értékelő/felkészítő munkában!